

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto maa- ja metsätalousministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta poronhoitolain muuttamisesta

Poronhoitolakia koskevan esitysluonnoksen perusteella saa hyvän käsityksen poronhoidon nykytilasta ja haasteista. Esitysluonnoksessa on tunnistettu keskeisiä vaikutuksia, mutta ympäristövaikutukset jäävät epäselviksi. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, saavutetaanko esityksen tavoitteet riittävässä määrin haittojen vähentämiseksi.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- Esityksen tavoitteena on poistaa tai vähentää haitallisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle. Esitysluonnoksen nykytilan kuvauksen perusteella jää käsitys, että porojen liiallisesta laidunnuksesta aiheutuu haittoja ekologiselle kantokyvylle. Esitysluonnoksen perusteella saa vaikutelman, että poromäärä ei merkittävästi vähentyisi nykyisestä. Porojen määrällä on kuitenkin vaikutusta luonnolle aiheutuvaan rasitukseen. Voidaanko esityksen tavoitteita siten riittävässä määrin saavuttaa ehdotetuilla toimenpiteillä?
- Esitysluonnoksesta ei käy ilmi vaikutukset ympäristöön. Olisiko ehdotetuilla toimenpiteillä merkittävää vaikutusta luonnon tilan paranemiseen, kuten esimerkiksi jäkälikköjen kuntoon?
- Esityksessä tulisi tarkentaa, vaikuttavatko paliskuntien äänestysääntöjen muutokset porojen vähentämisperiaatteisiin eri osakkaiden kesken. Voisivatko suurimpien äänimäärien osakkaat päättää poromäärien vähentämisestä vastoin pienempien osakkaiden etua ja saada siten kilpailuetua?

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta:

” Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poronhoitolakia.

Lakiin ehdotettujen säännösten mukaan paliskuntien tulisi laatia ja hyväksyä porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmat. Suunnittelun tavoitteena on löytää kullekin alueelle parhaiten soveltuvia ja pitkäjänteisiä

käytäntöjä, joiden avulla voidaan tukea laidunten kestäväen käytön edellytyksiä. Suunnitteluvollisuuden avulla paliskunnat voisivat omalta osaltaan vaikuttaa niihin porolaidunten tuottokykyyn ja luonnon biologiseen monimuotoisuuteen kohdistuviin vaikutuksiin, joita aiheutuu ilmastonmuutoksen, muun maankäytön ja porolaidunnuksen myötä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi selkeytettäväksi ja täsmennettäväksi niitä poronhoitolaissa säädettyjä periaatteita, jotka koskevat porojen määrän vähentämistä suurimman sallitun poromäärän ylittymisen vuoksi tai sen estämiseksi. Lakiin myös tehtäisiin muutoksia, joilla estettäisiin porojen vähentämisvelvollisuutta laiminlyöneen poronostajien hyötyminen vähentämättä jätetyistä poroista. Näillä muutoksilla, joihin sisältyisi myös hallinnollisesta seuraamusmaksusta säättäminen, helpotettaisiin poromäärän hallintaa sekä vähennettäisiin enimmäismäärän ylityksiä ja niistä porolaidunten kestävyydelle ja poronhoitajille aiheutuvia haittoja.

Poronhoitolakiin ehdotetaan tehtäväksi myös eräitä muita muutoksia, joiden tarkoituksena on sujuvoittaa poronhoidon hallintoa, vähentää siihen liittyviä kustannuksia sekä ottaa huomioon viestintävälineiden kehitys. Lisäksi ehdotetaan, että päätoimisten poronhoitajien asemaa vahvistetaan uudistamalla paliskunnan kokouksen päätöksentekoon liittyvä äänileikkuri ja että poronhoitorikkomusta koskevat kriminalisointisäännökset uudistetaan vastaamaan rikosoikeudellisen sääntelyn tarkkarajaisuutta koskevia vaatimuksia.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain säännöksiin, jotka koskevat porotalouden tukien ehtoja, tehtäisiin edellä mainittuihin uudistuksiin liittyvät pitkälti teknisluonteiset muutokset. Sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin tehtäisiin ehdotetusta hallinnollisesta seuraamusmaksusta johtuvat muutokset.”

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arviointineuvosto pitää myönteisenä sitä, että esitysluonnoksen nykytilan kuvauksen perusteella saa hyvän käsityksen poronhoidosta eri näkökulmista. Esitysluonnoksessa on kuvattu esimerkiksi porotalouden perustietoja sekä tuotu esiin poronhoidon vaikutuksia ekologiseen kantokykyyn ja porojen vähentämiseen liittyviä ongelmia.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen perusteella saa hyvän käsityksen esityksen tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista.

Esitysluonnoksen nykytilan kuvauksen perusteella jää käsitys, että porojen liiallisesta laidunnuksesta aiheutuu haittoja ekologiselle kantokyvyille. Lisäksi porot aiheuttavat haittoja paikallisyhteisöissä viljelyksille

ja asutukselle. Esitysluonnoksen perusteella saa vaikutelman, että esityksen myötä poromäärä ei merkittävästi vähentyisi nykyisestä.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa ei juurikaan käsitellä ekologisen kantokyvyn kannalta sopivaa poromäärää. Esitysluonnoksessa todetaan, että tavoitteena on poistaa tai vähentää haitallisia vaikutuksia, joita aiheutuu laitumille ja niiden biologiselle monimuotoisuudelle. Porojen määrällä on kuitenkin vaikutusta luonnolle aiheutuvaan rasitukseen. Voidaanko esityksen tavoitteita siten riittävässä määrin saavuttaa ehdotetuilla toimenpiteillä?

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa on kuvattu riittävästi lausuntopalautetta ja sen perusteella tehtyjä muutoksia.

Arviointineuvosto katsoo, että Ruotsin ja Norjan poronhoitoa käsittelevien kuvausten perusteella saa käsityksen muiden maiden käytännöistä ja haasteista.

Arviointineuvosto katsoo, että vaikutusarvioissa on jonkin verran tekstiä, joka ei ole vaikutusarviointia. Esimerkiksi tekstiä paliskuntien suunnitelmista porolaidunten hoidosta ja käytöstä voisi siirtää muualle esitykseen, sillä tässä tekstissä ei varsinaisesti kuvata ympäristövaikutuksia.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että ehdotusten verrattain vähäisistä taloudellisista vaikutuksista saa pääosin riittävän käsityksen.

Esitysluonnoksen mukaan poromäärän vähentämisperiaatteet, joista keskeisin on vaatimus paliskunnan osakkaiden porojen vähentämisestä niiden määrän mukaisessa suhteessa, säilyisivät lähtökohtaisesti ennallaan. Lisäksi paliskunnan äänestämissäännöksiä muutettaisiin siten, että äänileikkuri vaikuttaisi vasta, kun äänimäärä saavuttaisi joko 15 prosentin tai 500 äänen rajan. Nykyisin äänileikkuri on 5 prosenttia.

Arviointineuvosto katsoo, että esityksessä tulisi tarkentaa, vaikuttavatko paliskuntien äänestysääntöjen muutokset porojen vähentämisperiaatteisiin eri osakkaiden kesken. Voisivatko suurimpien äänimäärien osakkaat päättää poromäärien vähentämisestä vastoin pienempien osakkaiden etua ja saada siten kilpailuetua?

2.3 Ympäristövaikutukset

Esitysluonnoksen nykytilan kuvauksessa ja ympäristövaikutuksissa on kuvattu mahdollisia keinoja vaikuttaa myönteisesti ympäristön tilaan. Lisäksi esitysluonnoksessa todetaan, että vaikutukset riippuvat siitä, mitä toimenpiteitä paliskunnat tulevat sisällyttämään porolaidunten hoito- ja käyttösuunnitelmiinsa.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa kuvataan vaikutuksia niin yleisluontoisesti, että

ympäristövaikutuksista on vaikea saada riittävää käsitystä. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, olisiko toimenpiteillä merkittävää vaikutusta luonnon tilan paranemiseen, kuten esimerkiksi jäkälikköjen kuntoon.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen perusteella jää epäselväksi, väheneekö porojen lisäruokinnan tarve esityksen myötä, jos laidunten tila paranee. Voiko tällä olla välillisiä myönteisiä vaikutuksia ympäristöön?

2.4 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitysluonnoksen mukaan poronhoitolaki ei merkitsisi muutoksia saamelaisia koskeviin oikeuksiin ja poronhoitolain aineellisoikeudellisiin normeihin nähden uusiin oikeuksiin tai velvoitteisiin. Se tekisi kuitenkin saamelaiskulttuurin aseman ja turvaamistavoitteen aiempaa näkyvämmäksi poronhoitolain kontekstissa.

Arviointineuvosto katsoo, että esityksessä olisi hyvä selventää, onko poronhoitolain muutoksella käytännössä vaikutuksia saamelaisten asemaan nykytilaan verrattuna.

Esitysluonnoksessa todetaan, että esityksen tarkoituksena on sujuvoittaa poronhoidon hallintoa.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetussa poronhoitolaissa poikettaisiin hallintolain esteellisyysääntelystä ja sovellettaisiin yhdistyslakia. Esitysluonnoksen perusteella jää epäselväksi, miten hallintolain sääntelystä poikkeaminen sujuvoittaa hallintoa. Voiko ehdotettu muutos vaikuttaa esimerkiksi poronomistajien oikeusturvaan?

Esitysluonnoksessa tuodaan esille, että äänileikkuriin ehdotetut muutokset lisäävät oikeudenmukaisuuden tunnetta päätoimisilla poronhoitajilla. **Arviointineuvosto katsoo**, että äänileikkuriin ehdotettujen muutosten vaikutuksia tulisi arvioida tarkemmin.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu poronhoitolain muuttamisesta koskevasta hallituksen esityksestä (MMM027:00/2024), jonka maa- ja metsätalousministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 1.7.2025. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 15. syyskuuta 2025

Eeva-Liisa Inkeroinen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Meri Virolainen

Arviointineuvos, lainsäädännön arviointineuvoston pääsihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäysehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.